
В.О. Касянчук

Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут"

ТИПИ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ У РЕЙТИНГОВИХ ЖУРНАЛАХ ГУМАНІТАРНОЇ ТЕМАТИКИ

---

doi: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.103>

Проаналізовано типи матеріалів, опубліковані за 2014—2015 рр. у журналах тематичного блоку «Комунікація» індексу цитування із суспільних наук *Social Sciences Citation Index* з бази даних *Web of Science*. Дані були порівняні з інструкціями для авторів відповідних журналів та інформацією редакційних колегій на предмет кореляції затребуваних жанрів із опублікованими.

Ключові слова: науковий журнал, комунікація, суспільні науки, *Social Sciences Citation Index*.

Науковий стиль характеризується постійністю композиції, відсутністю експресивно-емоційного забарвлення, точністю і лаконічністю. Однак у сучасній науковій комунікації усе частіше з'являються форми публікацій, несхожі на традиційні наукові формати. Саме тому дослідження типів наукових публікацій продовжує заслуговувати на детальне вивчення. Результати дослідження будуть корисними для усіх учасників наукової комунікації, зокрема для редакцій наукових журналів, а також для авторів наукових публікацій під час підготовки матеріалів для публікації.

Новітня наукова комунікація вже не мислиться без поняття рейтингу, яке для наукової періодики відображається у наявності імпаکت-фактора та індексації міжнародними базами даних. Саме тому об'єктом дослідження було обрано 78 авторитетних наукових журналів гуманітарної тематики з імпаکت-фактором, які входять до баз даних *Web of Science* та *Scopus*. Групу видань сформовано на основі категорії «Комунікація», розробленої редакторами індексу цитування із суспільних наук *Social Sciences Citation Index* бази даних *Web of Science*. У цій категорії розглядаються такі теми: комунікаційна теорія, практика і політика, дослідження медіа (журналістика, теле- та радіомовлення, реклама тощо), масова комунікація, громадська думка, мовленнєва діяльність, комерційне і технічне письмо, а також зв'язки з громадськістю.

Жанрова палітра наукових журналів є постійним об'єктом вивчення дослідників. Ще у 1985 р. О. Акопов навів коротку характеристику жанрів спеціального журналу: наукова стаття,

експериментальна стаття, наукове повідомлення, науковий огляд, спеціальна практична (виробнича) стаття, спеціальна інформаційна стаття і замітка, бібліографічний огляд, бібліографічна замітка, рецензія, науковий і спеціальний звіт, реферат і анотація.

Вихідною точкою нашого дослідження типів публікацій стало вивчення інструкцій для авторів та редакційної інформації про цільове призначення журналів. Саме у цих інформаційних блоках редактори найчастіше вказують типи публікацій, які хочуть отримувати від авторів. З розглянутих видань у 46,2 % журналів не було зазначено бажаних типів публікацій або просто було вказано поняття рукопис (*manuscript*). 17,9 % журналів обмежилось згадуванням лише двох типів — стаття (*paper*) та книжковий огляд (*book review*). Інші 35,9 % журналів зазначають найрізноманітніші формати матеріалів, які можуть бути оприлюднені на їхніх сторінках.

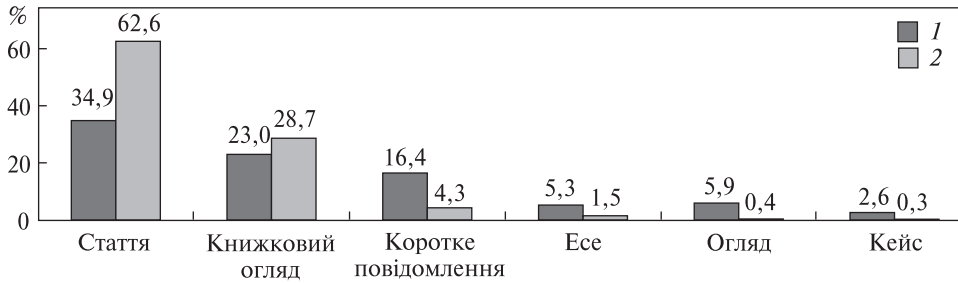
Також вивчення типів публікацій було здійснено на основі інформації, вказаної редакціями у змісті журнальних випусків за 2014—2015 рр., розміщених на сайтах видань. Для частини матеріалів редакції журнали не вказували приналежність до типу матеріалу (15,3 %).

Основним жанром у науковому журналі є стаття та її різновиди (57,7 %). На позначення цього типу матеріалу у зарубіжних журналах, окрім традиційного *Article*, також використовують синоніми *Feature* та *Papers* (з англ. — наукова стаття).

Книжковий огляд є другим найбільшим за частотою використанням типом публікацій (18 %). Окрім книжок, журнали також публікують огляди інших ресурсів (*Book and Resource reviews*), фільмів (*Film review*), виставок (*Exhibition review*), фестивалів (*Festival review*).

На інші типи публікацій припадає невелика частина журнальних шпальт — усього 9 %. Серед них найчастіше з'являється редакційна стаття (2,5 %) як публікація від імені редакції. Про досягнення чи результати дослідження наукову спільноту інформує коротке повідомлення (1,5 %), такі значні зазвичай за обсягом матеріали як есе та огляд представлені у невеликій кількості — 1 % та 0,6 % відповідно. Також в окремі групи можна виділити коментарі (0,9 %) та композиційні частини (0,8 %) — типи публікацій, які за назвою та функціями виступають структурними складовими журналу — вступна стаття, передмова, післямова, епілог.

Сучасні наукові журнали містять не лише традиційні для наукового стилю жанри, а й характерні для інших стилів літератури типи публікацій (1,7 %): подяки (*Acknowledgment*), оголошення (*Advertisement, Call for papers*), анонси (*Announcement*), новини (*News, Meeting Calendar*), інтерв'ю (*Interview*), привітання (*Presidential Address*), некрологи (*Obituary*), виправлення помилок (*Corrigendum, Erratum*). Також до цієї відсоткової частини належать унікальні назви, які журнали підбирають для своїх публікацій, серед яких можна навести: підходи і практики (*Approaches and Practices*), схеми (*Schemes*), байки з галузі (*Tales from the Field*), настанова (*Tutorial*). Наприклад, журнал *Comunicar* єдиний серед усіх публікує комікси (*visual stories*) — графічний опис значимих історичних подій у сфері комунікації.

Порівняння запитаних журналами типів публікацій із опублікованими: 1 — запитані, 2 — опубліковані

Частину проаналізованих журналів можна назвати консервативними через те, що вони є прихильниками традиційних публікацій — наукових статей і книжкових оглядів. Наприклад, журнали *Human Communication Research*, *Narrative Inquiry*, *Communication Research* усі свої матеріали називають статтями і не публікують текстів інших типів. Тоді як журнали *Social Semiotics*, *New Media & Society*, *Public Opinion Quarterly*, *Public Understanding of Science* у 2014—2015 рр. на своїх сторінках опублікували по 10—11 різновидів матеріалів. Такі журнали хочуть залучати якомога цікавіші матеріали, саме тому в їхній інформації для авторів з'являються найрізноманітніші формати і теми для наукових публікацій, зокрема: бібліографічні замітки (*Bibliography*, *Literature Searches*), резюме журналів (*Journal Abstracts*), перспективи (*Perspectives*), практичні інновації (*Practical Innovations*), пропозиції (*Proposals*), дослідницькі узагальнення (*Research Syntheses*), відповіді (*Responses*), моделювання (*Simulations*), опитування (*Surveys of Recent Developments in the Field*), а також інші важливі внески (*Other Significant Contributions*).

На рисунку представлено порівняння запитаних журналами типів публікацій із опублікованими.

На основі рисунка можна зробити припущення, що редакції журналів зацікавлені у публікації різних форматів наукових розвідок, але авторські пропозиції поки не задовольняють цей попит.

Отже, позиції класичної наукової статті та книжкового огляду домінують у сучасній науковій періодиці. Частина журналів залишається вірними цій практиці і не шукає інших форм представлення наукової інформації. Проте багато журналів працюють над урізноманітненням публікаційних форматів і пропонують читачам нові, незвичні форми подачі матеріалів. Ця тенденція також посилюється завдяки можливостям інформаційно-комунікативних технологій: уже стали реальністю наукові статті із мультимедійними складовими — відео та інтерактивними графіками. Також дослідникам, які бажають опублікуватися у журналах з імпаکت-фактором, варто звернути увагу на те, що частина цих видань надають перевагу нестандартним типам наукових публікацій.

Kasyanchuk V.O.

SCIENTIFIC PUBLICATION
TYPES IN HUMANITIES' JOURNALS

The publication types, published in 2014-2015 in the group of journals are analyzed. These journals were chosen from the category "Communication" from Social Sciences Citation Index and are indexed by the Web of Science. The findings were compared with Authors' Guidance and other related information from analyzed journals in order to correlate required publication types with published ones.

Key words: scientific journal, communication, social sciences, Social Sciences Citation Index.